

9. Там само. — 1881. — № 1. — S. 15.
10. Там само. — 1886. — № 6. — S. 96.
11. Там само. — 1888. — № 2. — S. 26.
12. Там само. — 1892. — № 5. — S. 81.
13. Там само. — 1892. — № 7. — S. 113.
14. Там само. — 1892. — № 9/10. — S. 151.
15. Там само. — 1897. — № 4. — S. 57.
16. Там само. — 1901. — № 1/2. — S. 1.
17. Там само. — 1901. — № 1/2. — S. 7.
18. Там само. — 1901. — № 1/2. — S. 22; № 3. — S. 69; № 7/8. — S. 91.
19. Там само. — 1901. — № 1/2. — S. 28.
20. Там само. — 1901. — № 3. — S. 55.
21. Там само. — 1901. — № 5. — S. 81.
22. Там само. — 1909. — № 1. — S. 9—12.
23. Там само. — 1909. — № 8. — S. 148.
24. Там само. — 1909. — № 12. — S. 2.
25. Там само. — 1911. — № 1. — S. 2.
26. Там само. — 1912. — № 1. — S. 12.
27. Там само. — 1915. — № 1. — S. 1; № 2. — S. 1; № 3. — S. 1.
28. *Pawlikowski J.* Społeczna organizacja ochrony przyrody / *J. Pawlikowski* // *Ochrona przyrody.* — Kraków, 1922. — Z. 3. — S. 5.
29. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: lisvisnyk.at.ua/news/gumanne_stavlennja...

Тарас Романюк

УЧАСТЬ ОСТАПА ЛУЦЬКОГО
У СТУДЕНТСЬКІЙ СЕЦЕСІЇ 1902 р.
(За матеріалами львівської преси)

На основі газетних публікацій та особистого листування відтворено короткий період перебування у Празі Остапа Луцького — згодом знаного літератора та відомого політичного діяча — під час студентських протестів 1902 р.

Ключові слова: *Остап Луцький, Львівський університет, Прага, 1902 р.*

На основани газетных публикаций и личной переписки отображено краткий период пребывания в Праге Остапа Луцкого — впоследствии известного литератора и политического деятеля — во время студенческих протестов 1902 г.

Ключевые слова: Остап Луцький, Львовский университет, Прага, 1902 г.

On the basis of newspaper's publications and personal correspondence a short period of life of Ostap Lutskyi — later prominent writer and famous political figure — during the student protests in 1902 in Prague has been reconstructed.

Key words: Ostap Lutskyi, Lviv University, Prague, 1902.

Знаний літератор, перекладач, непересічний редактор, військовий старшина, політичний діяч і чільний кооператор — усе це Остап Луцький. Відомо, що він вирізнявся колосальним життєвим і творчим потенціалом і зумів пройти незвичний шлях від щирого поклоніння музі до виконання громадського обов'язку служіння народу*. Деякі сторони оригінального таланту письменника розкрито в окремих літературознавчих публікаціях. Основна увага дослідників привернена, і це зрозуміло, до мистецького об'єднання «Молода Муза» й місця Остапа Луцького в цій когорті літературних модерністів, а також до його перекладацьких спроб [25]. Важливим епізодом у біографії початкуючого літератора залишаються стосунки з Іваном

* Остап Луцький народився 8 листопада 1883 р. у с. Лука (Бучацький пов.). Родина походила з німецьких колоністів, батько Михайло вважався в околиці земельним власником. Середню освіту Остап здобував у гімназіях Бучача та Станіслава. 1900 р. розпочав студії на правничому факультеті Львівського університету, після переїзду до Праги записався на філософський факультет Карлового університету, згодом продовжив навчання у Краківському університеті. Саме у Кракові він ближче зійшовся з Богданом Лепким, Василем Стефаніком та ширшим колом українських літераторів. 1907 р. переїхав до Чернівців, де ввійшов до редакції щоденника «Буковина» (1907—1913 рр.). З початком Першої світової війни опинився у діючій армії. Після закінчення офіцерської школи був призначений у 95-й (Коломийський) полк піхоти австро-угорських збройних сил. Деякий час виконував обов'язки ад'ютанта Вільгельма Габсбурга (у період окупації України, березень—листопад 1918 р.). Учасник національно-визвольних змагань у чині сотника Української галицької армії (4-та Золочівська бригада). 1921 р. повернувся до Галичини й осів у с. Воля Долголуцька (Стрийський пов.), де придбав земельний наділ і започаткував власне господарство, при цьому активно пропагуючи ідеї кооперативної праці. Місцеве населення проявило неабияку довіру до його організаційної діяльності та політичної зрілості й 1928 р. обрало послом до Польського сейму. О. Луцький — автор кількох важливих праць, зокрема: «Кооперативні проблеми» (Львів, 1937) та «Сільськогосподарський кредит» (Львів, 1939). 2 жовтня 1939 р. він був заарештований органами НКВС, через два роки загинув у розподільчому таборі, біля залізничної станції Котлас (Архангельська обл.), на Півночі СРСР (див.: Качор А. Остап Луцький (пам'яті визначного громадського діяча) / Андрій Качор. — Вінніпег, 1952).

Франком (у першу чергу це пов'язано з появою збірки віршованих пародій п. н. «Без маски»)*.

У цій статті звернемо увагу на невеликий відтинок у життєписі Остапа Луцького — на події 1902 р. Саме у цей період на сторінках львівської періодики з'являються його перші поетичні та прозові твори, газетні репортажі, бібліографічні огляди україніки. 1902 роком датуються й перші відомі листи Остапа Луцького до Володимира Гнатюка [18], Ольги Кобилянської [20], Івана Франка [19] та Наукового товариства ім. Шевченка [42]. Ранні кроки молодого студента в літературному поступі відбуваються на тлі активізації виступів за український університет у Львові, а також, як продовження, за економічні права селян Східної Галичини.

Початок ХХ ст. характеризується боротьбою українців Австро-Угорської держави за відкриття окремого вищого навчального закладу. У цих заходах професор Львівського університету Михайло Грушевський вважався найсерйознішим опонентом чинної влади у справі відкриття другого університету у Львові, а всі акції протесту студентства у згаданий період пов'язувалися саме з його ім'ям [6]. У листопаді 1901 р. українська молодь провела чергове віче та маніфестацію на захист прав української мови. Безпосереднім поштовхом до цих виступів стала заборона університетської адміністрації складати студентську присягу рідною мовою. До безкомпромісної та радикальної боротьби закликала новостворена організація «Молода Україна», а її передові члени почали відігравати роль ідеологів та провідників студентського руху. Серед інших чільну позицію у проведенні заходів, пов'язаних з подіями 1901—1902 рр., займав Володимир Старосольський [40].

З цього приводу 26 січня 1902 р. у Відні відбулася зустріч делегації Наукового товариства ім. Шевченка у складі Івана Горбачевського, Івана Пулюя, Степана Смаль-Стоцького, а також парламентарних послів Юлія Романчука та Олександра Барвінського

* 1903 р. у Львові вийшла друком невелика збірка під псевдонімом Лютатик, у якій між іншими віршами була вміщена пародія «Іван Хромко», що стала причиною скандалу у львівському літературному середовищі та вплинула на взаємини між Остапом Луцьким та Іваном Франком. Останній не забарився з дотепною відповіддю на випад молодшого колеги, а згодом виступив із нищівною критикою, усіяло намагаючись применшити здібності Луцького як літератора, хоча згодом підтримав як критик першу поетичну збірку Луцького «3 моїх днів» (Львів, 1905).

з міністром освіти Вільгельмом фон Гартлем, а через день — із прем'єром Ервіном Кербером [10]. Високий представник цісарсько-королівського уряду вручив офіційний меморіал у справі заснування окремого університету з українською мовою викладання. У документі, зокрема, зазначалося, що в Австро-Угорській державі українське населення нараховує більше трьох з половиною мільйонів осіб, у чотирьох існуючих гімназіях збільшується кількість абітурієнтів, також «не бракує кандидатів на катедри, бо є професори і доценти не тільки на теперішньому львівському університеті, але і на інших австрійських і російських університетах, котрі вже дали докази своїх спосібностей до академічного звання» [28].

Студентська акція набула потужного розголосу, і, як наслідок, на знак протесту проти свавілля польської професури близько 500 українців залишили стіни своєї alma mater. Основна частина студентів записалися тоді до Віденського університету, решта — до Краківського. У межах володінь династії Габсбургів Прага для багатьох була далеким і незанимким містом. Остап Луцький пізніше так охарактеризував ситуацію: «З початком сецесії нікому й на думку не впало вибиратися до Праги. Всі ми судили про чеську суспільність по виступах деяких молодочеських послів, особливо ворожих нам а прихильних польському колу посла Странського. Сей наш осуд був односторонній, бо ми не знали Чехів і їх молодого покоління» [2]. І тільки на запрошення Товариства чеських медиків майже 20 студентів на початку 1902 р. вирушили до столиці Чеського королівства*.

З великими урочистостями «сецеоністів» проводжала українська громадськість Львова [27], в дорозі відбулися пам'ятна зупинка і зустріч у Кракові за участю Богдана Лепкого**. У понеділок, 13 січня 1902 р., на залізничному вокзалі Праги чеська академічна молодь

* Можна припустити, що ця ініціатива виникла під впливом професора Івана Горбачевського — декана лікарського факультету Карлового університету (Прага), який жваво цікавився подіями у рідному краї і завжди відгукувався на заходи або ж потреби українських громадських кіл та окремих діячів. Нам не вдалося виявити безпосередніх доказів у цій справі, але в подальшому, як можна зрозуміти, він не залишав поза увагою діяльність та побут студентів, що таки наважилися приїхати до Праги.

** Богдан Лепкий приїхав до Кракова 1897 р. і пробув у місті до початку Першої світової війни. Про українську громаду Кракова та діяльність місцевої філії товариства «Просвіта» Богдан Лепкий згадував у своїй статті (див.: *Лепкий Б.* Гарно було // Альманах українського студентського життя в Кракові. — Краків, 1931. — С. 11—18).

влаштувала «овації» прибулим зі Львова студентам*. Звучали привітання, слова солідарності, патріотичні пісні, а вечором того ж дня за участю представників молоді усіх слов'янських народів у Празі відбулося свято Маланки. Остап Луцький — студент правничого факультету Львівського університету — опинився у гущі подій. Уже в перший день на спільному обіді у «Міській Бесіді» він виступив із промовою на честь патріотичного чеського жіноцтва [23]. У лютому О. Луцький був обраний секретарем «Української Громади у Празі»**, тож належним чином брав участь у всіх публічних зборах, урочистостях, диспутах. Новоутворене товариство об'єднувало не тільки студентську молодь, сюди входили також робітники-емігранти і вояки-рекрути із Східної Галичини. Основне завдання, яке «Громада» визначала насамперед для своєї діяльності, — це ознайомлення чеської суспільності з життям, зокрема політичним становищем, українського народу в Австро-Угорській державі.

Пам'ятна подія у житті української студентської колонії в Празі відбулася 7 лютого — у найбільшій залі Карлового університету пройшло віче у справі українського університету у Львові. Серед присутніх були професори Празького університету, а саме ректор Ян Сикора***, декан правничого факультету Каміл Геннер****, декан філо-

* Наступного дня часопис «*Pražský illustrovaný kugl*» умістив на першій сторінці фотографію прибулих до Праги українських студентів.

** Повідомлення про утворення «Української Громади у Празі» з'явилося у «Ділі» 24 лютого 1902 р. Головою організації був обраний Іван Брик, заступником — Лев Ганкевич, серед почесних членів фігурували професори Іван Горбачевський та Іван Пулюй, що опікувалися діяльністю членів упродовж усього періоду існування товариства. До «Громади» належали також відомі чеські діячі науки та літератури (Адольф Черни, Шайнер, Семерад, Ходунські).

*** Ян Сикора (Jan Ladislav Sýkora, 1852—1923) належав до визначних чеських педагогів вищої школи. 1884 р. він захистив докторську дисертацію з теології, через три роки був прийнятий доцентом на теологічне відділення Карлового університету у Празі. 1891 р. Ян Сикора отримав наукове звання професора біблістики та екзегетики. Здійснив переклад чеською мовою «Нового Завіту» (1909), автор кількох праць, найважливіша з яких — «*Zlatá bible klassikův, dějiny zjevení Božího ve Starém i Novém Zákoně*» (Відень, 1898) — у двох частинах була перевидана польською та італійською мовами. Цікаво відзначити, що після Яна Сикори на річну каденцію ректора Празького університету був обраний Іван Горбачевський.

**** Каміл Геннер (Kamil Henner, 1861—1928) — професор церковного права, який після поділу 1882 р. Празького університету заново почав впроваджувати цю на-

софського факультету Йозеф Зубати*, радник цісарського двору Іван Горбачевський. З основною доповіддю виступив Іван Брик, який «представив наш культурний розвій від давніх часів до теперішньої хвили». Два наступних реферати — Витовта Гошовського про історію Львівського університету й Остапа Луцького про боротьбу за український університет від початків до сецесії — зачитали чеською мовою чеські студенти [2].

Окрім названих осіб, на вічі промовляли й москвофільські студенти, що до часу підтримували загальний протест та вихід зі стін Львівського університету. Однак дискусія, нав'язана Романом Геровським та Семеном Лабенським, не мала успіху. Більшістю присутніх була проголосована резолюція «за безусловну і необхідному потребу оснований українсько-руського університету у Львові». Подібні рішення приймалися і на інших зібраннях, зокрема у містах Пільзень та Колін. До слова, тоді ж чеські політичні кола висунули нові вимоги щодо заснування другого чеського університету у Брно, одночасно зазвучали заклики словенців до утворення свого академічного закладу у Люблянці. Через тиждень, 14 лютого, під егідою Ради міста Праги було проведено добродійний вечір на підтримку українських студентів. На ньому зібралися поважні міські урядники, радники Габсбурзького двору, зокрема Іван Горбачевський [11].

Перед Великодніми святами «празькі гайдамаки» надіслали до краю «Вітання з днем воскресення», яке підписали майже всі учасники сецесії: Кость Балицький, Олекса Бойцун, Денис Бородайкевич, Богдан Бучинський, Ярослав Воевідка, Лев Ганкевич, Витовт Гошовський, Михайло Генік, Денис Кемеровський, Михайло Лаврів, Остап Луцький, Осип Петрищак, Володимир Семків, Мстислав Січинський, Ізидор Строцький, Гриць Тимошук, Роман Цегель-

вчальну дисципліну чеською мовою. Високий рівень його знань у системі канонічного права послужив новій владі Чесько-Словацької республіки (після 1918 р.) у вирішенні важливих питань, пов'язаних із секуляризацією суспільного життя. З цього приводу він підготував до друку працю «Rozluka státu a církve» (Прага, 1923). Обраний дійсним членом Чеської академії наук.

* Йозеф Зубати (Josef Zubatý, 1855—1931) у 1883 р. захистив докторську дисертацію, наступного року розпочав викладацьку діяльність у Празькому університеті, з 1896 р. — професор індоєвропейської та стародавньої філології. 1904 р. обраний академіком Чеської академії наук (основний напрям досліджень — порівняльна граматика, зокрема балтійської та слов'янської мовних груп).

ський, Олександр Чорненький [12]. У подальшому багато з них стануть провідними політичними і військовими діячами, вченими, педагогами, видавцями.

Шостого травня у празькому Народному домі було влаштовано величне шевченківське свято. Вступне слово про історичне значення Т. Шевченка для українського народу проголосив Іван Брик. У концертній програмі взяли участь солістка національної опери «Národní divadlo»* В. Радковичева (Radkovičová) та хор Чеського академічного товариства. Звучали твори чеських і українських композиторів, донька Івана Горбачевського, Марія, прочитала поезію Т. Шевченка «Розрита могила», а Остап Луцький продекламував вірш «Заспів» («Думи мої, думи мої») [21].

У липні 1902 р. відбувся прощальний вечір, який знову засвідчив про прихильне ставлення чеської громадськості: серед присутніх — професори університету, відомі діячі культури, редактори часописів. На цій зустрічі Остап Луцький висловив вдячність Івану Горбачевському «за всі его труди та опіку якою він оточував русинів “сецеоністів” від першої хвилі їх побуту в Празі». Уривок з цієї промови, надрукований у часописі «Діло», закінчується словами: «За кілька днів покидаємо Прагу, опускаємо її в пересвідченю, що ми сповнили свій обов’язок так, як наказувала нам честь народня і академічна» [4]. Десятого липня 1902 р. Остап Луцький покинув приязну та доброзичливу Прагу.

Усі згадані акції були проведені з ініціативи й за участю створеної «Української Громади у Празі». Про перебіг подій від часу прибуття і до останніх днів побуту львівських студентів галицький читацький загал постійно інформували часописи «Діло» та «Руслан». Автором низки «Дописів з Праги» незмінно був Остап Луцький. Його репортажі є важливим джерелом до вивчення діяльності українського молодіжного осередку у Празі початку ХХ ст. Невелика група студентів зуміла здійснити суттєві зрушення у свідомості перш за все празької громадськості.

* Національний театр Праги, що 1881 р. розмістився у спеціально спорудженому будинку за проектом архітектора Йозефа Зітека (Josef Zitek, 1832—1909). Саме будівництво велося на народні пожертви під національним гаслом «Národ sobě». Поряд із Національним музеєм Національний театр є символом відродження чеського народу та знаковою спорудою столиці Чеської держави.

Українська тематика досить широко була представлена на сторінках чеської періодики. Низка повідомлень із Галичини друкувалися у часописах радикального спрямування: «Narodni Politik», «Čas», «Samostatnost», «Hlas Naroda». Здебільшого публікації інформували чеського читача про проблеми розвитку національної культури, про молодіжний рух за право здобувати освіту у власному університеті, про окремішність української мови та літератури.

Разом з тим переважна частина чеської суспільності залишалася під впливом домінуючих русофільських ідей як у наукових працях, так і в політичному житті, у яких місця для української нації не існувало. Так, редакція однієї із пражських газет — «Narodni Listy», посилаючись на публікацію Остапа Луцького у львівському часописі «Діло», не оминула нагоди скористатися співзвучністю термінів «руський» і «русский» та бездумно ідентифікувала українців з росіянами. Довелося автору у своїх коментарях спростувати твердження тенденційної публікації, а zarazом заявити: «На будуче в цілі всякого можливого непорозуміння я уживати буду термін “український”» [24].

У рамках діяльності «Української Громади у Празі» були запроваджені щотижневі засідання наукового гуртка. 18 квітня 1902 р. відбувся перший відчит. У роботі цього осередку плідну участь брали Іван Горбачевський та Іван Пулюй. Серед переліку лекцій виокремимо дві тематичні доповіді, виголошені Остапом Луцьким: одна присвячена німецькому філософу Фрідріху Ніцше, інша — постаті Карла Маркса у праці Томаша Масарика «Соціальне питання» [3].

Заходами «Української Громади у Празі» у липні була випущена брошура Юліана Романчука чеською мовою п. н. «Rusíni a jejíich odřůnci» [48], присвячена першому чеському досліднику українського населення Карпат Франтішекові Ржегоржу (František Řehoř, 1857—1899). Наприкінці червня на честь Франтішека Ржегоржа на його батьківщині, у містечку Стежери (Stěžery) неподалік Кральовського Градця, урочисто відкрито пам'ятну таблицю [13]. «Як знаєте дня 29 с. м. відбудесь в однім з провінціональних містечок чеських тзв. slavnost F. Řehořa. Вибираємося», — писав Остап Луцький у листі до Ольги Кобилянської [20, с. 35].

Поява книги Юліана Романчука пов'язана безпосередньо з промовою посла Затлера (Sattler), виголошеною у німецькому пар-

ламенті в Берліні 10 грудня 1901 р. У середовищі польських політиків цей виступ на захист прав українського народу у Східній Галичині викликав величезне озлоблення і хвилю газетних наклепів. У відповідь на публікацію польського історика Станіслава Смольки (Stanisław Smolka, 1854—1924) [49] Юліан Романчук видав згадану брошуру німецькою мовою [47]. До перекладу цієї книги чеською мовою спричинився й Остап Луцький (про це дізнаємося з його листа до Ольги Кобилянської від 23 червня 1902 р.) [20, с. 35].

Треба підкреслити, що студентська сецесія у публічному висвітленні мала неоднозначне трактування. Окрім патріотичної підтримки, деякі кола галицької суспільності критикували і навіть осуджували акцію української молоді. Найбільш негативне сприйняття продемонструвало москвофільське середовище. Так, редакція львівського часопису «Галичанин» надрукувала низку «осуджуючих» статей і заяв з цього приводу [9].

Інший характер мають публікації у часописі «Руслан» — пресовому органі Католицького русько-народного союзу (від 1911 р. — Християнсько-суспільна партія) на чолі з Олександром Барвінським. Наприклад, 12 лютого 1902 р. на сторінках газети надруковано редакційну статтю «Відворотна сторона медаля» [30], а через два дні — статтю «Русь жеде від своїх синів діл» [31]. Обидва матеріали присвячені студентській сецесії, у яких знаходимо застереження «щоби се часте комерсоване та вічоване по Bierhall-ах не відтягало єї від серіозної праці».

Газетні репортажі з Праги, Відня, Кракова про гучні студентські заходи спричинили певну реакцію у консервативних колах Східної Галичини. У цих публікаціях заторкнута і фінансова сторона питання. У Львові був створений спеціальний допомоговий комітет під проводом Ярослава Кулачковського. «На сецесію академіків посипалися тисячі як з рога щедрости», — читаємо в одному з матеріалів. За три місяці, від листопада 1901 р., на заклик складання пожертв для допомоги «академікам» на рахунок банку «Дністер» надійшло 52 тисячі австрійських корон. Незабаром у часописі «Діло» було надруковано розлогий звіт про грошові витрати «академічного фонду» за період від 5 грудня 1901 р. до 19 квітня 1902 р. [39]. Своєю чергою, Остап Луцький детально інформував галицького читача про фінансову діяльність «Української Громади у Празі» [22].

Невдовзі гроші, зібрані на студентські цілі, стали темою політичних дебатів у австрійському парламенті. Справа в тому, що в липні 1902 р. почалися хліборобські страйки, які охопили всі східно-гогалицькі повіти. Надзвичайно активну участь у протестах взяли саме студенти Львівського університету, що своєю організованістю та дисципліною сприяли масовості селянського виступу. Згодом у судових розправах над учасниками страйків траплялося прізвище празького «сецесіоніста» Володимира Семківа [38]. Один із чеських кореспондентів відверто заявляв, що саме «українська інтелігенція організували сей бій селянський» [5]. Лонгин Цегельський залишив яскраве свідчення цих подій: «До кількох днів уся Галичина від Збруча до Сяну і від Карпат по Сокаль та Броди загоріла аграрним страйком». У своїй оцінці великого успіху, досягнутого у цей період, він зазначив: «Сила польських панів-дідичів, а через те і Польщі в українській Галичині зістала підкошена. То був реванш “Молодої України” за сецесію, за університет» [41].

Тут не можна обминути увагою цікаву річ: хліборобські страйки охопили буквально всі українські землі Галицького краю. Зокрема, заворушення відбулися у селах Буцацького повіту, крім однієї місцевості — села Луки (в околиці Устя Зелене)* — володіння Михайла Луцького (батька Остапа Луцького), «де ціни одиноко того рода, що не потребують оборонятись стрейком» [15].

25—26 липня у Львові пройшов Перший з'їзд українсько-руської молоді, однак Остап Луцький через хворобу не зміг потрапити на зібрання. З цього приводу у часописі «Діло» від 29 липня можна знайти ще одну згадку про Михайла Луцького. У своєму листі батько стурбовано сповіщав, «що сина нема дома, не було його і на з'їзді у Львові», і просив товаришів та знайомих, «щоби повідомили де останній раз його виділи і де він обертається» [14]. Через кілька днів у газеті з'явилася друком подяка Остапа Луцького товаришам за надіслані додому відомості про нього [16].

На згаданому з'їзді остаточно було прийнято рішення припинити сецесію і повернутися на навчання до Львівського університету.

* Саме ця місцевість пов'язана з місцем народження Остапа Луцького. Згадку про с. Луки (Самбірський пов.), що переходить із публікації у публікацію про нього, треба вважати помилковою. Подібної неточності припустився і Юрій Луцький у своїй передмові до книги «Остап Луцький і його сучасники» (с. 13).

У другому півріччі часопис «Діло» містив «Дописи з Праги» невідомого автора під криптонімом в-ч. Прізвище Остапа Луцького знаходимо під зверненням до «товаришів академіків Бучацького повіту» [17], а також (разом із підписом Льва Ганкевича) під «Відозвою» від імені «Української Громади у Празі» до студентів з рекомендаціями навчання у Празькому університеті [8].

Загалом т. зв. сецесія тривала від грудня 1901 р. до липня 1902 р. Поставлені перед польською університетською адміністрацією основні вимоги були проігноровані. Отже, здійснений масовий демонстраційний вихід українських студентів у результаті зазнав невдачі, не досяг мети. З іншого боку, молодь отримала неоціненний досвід організаційної боротьби та піднесла свої прагнення на вищий політичний рівень. Ідея створення українського університету в малознаній провінції монархії Габсбургів стала актуальною проблемою у публічній європейській opinio щодо поширення освіти та розвитку національної культури.

1902 р. започаткувалася співпраця Остапа Луцького з редакцією «Літературно-Наукового Вістника» й особисто з Володимиром Гнатюком. Контакти мали постійний характер упродовж року і реалізувалися в низку публікацій: у сьомій книзі журналу надруковано переклад уривка поеми «Наполеон» чеського поета Яна Йосифа Махара [26]; огляди болгарської літератури [1] та словінської літератури Франка Відіца [7]. Переклад іншої поеми Яна Махара — «На Голготі», що спричинила певне збурення в чеському літературному середовищі, не побачив світ у львівському виданні за 1902 р. Мабуть, ця скандально відома річ змусила редакторів здійснити певні цензурні обмеження (оригінал поеми Остап Луцький спеціально надіслав для ознайомлення Іванові Франку*). В одному із своїх листів до Володимира Гнатюка Остап Луцький досить діловито (у несхожій на перші послання формі) запитував: «Чи буде надрукований переклад Махара “На Голгофту”?» [18, с. 499]. Очевидно, ця

* У своєму листі від 3 липня 1902 р. Остап Луцький зазначив: «Висилаю Вам, от се оригінали моїх перекладів. Яб дуже вдячний був Вам, високоповажаний Пане, та Д[окто]р[у] Франкови наколиб Він схотів справити переводи так, що вони моглиб бути поміщені у “Вістнику”. А далі продовжив: «Наколиб: “На Голготі” та “Наполеон” — були поміщені в “Вістнику”, — то сли позволите — прошу додати до заголовка: “перевід посвячений Ів. Франкови”» (Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України у Києві. Від. рукописних фондів. — Ф. 3, спр. 1611. — Арк. 499—500).

обставина зумовила припинення подальших контактів із редакцією «Літературно-Наукового Вістника» на багато років*.

Свій поетичний доробок Остап Луцький почав публікувати у часописі «Руслан». У спеціальних літературних рубриках «Малий фейлетон» і «Поетичний зільник» широко представлені його твори: вірші «Мрія-дума» [29], «В час горя і муки...» [33], «На провесні» [34], «Житє» [37]; прозові мініатюри «Цвѣти (маленька новеля)» [29], «На тапчані» [35], «Злочин» і «Весна» [36], а також переклад твору Адама Міцкевича «Романтичність» [32]. Добірки поезій п. н. «Із житя (Поезії)» та «З віршів Остапа Луцького» опубліковані відповідно у 172-му та 195-му числах часопису «Руслан» за 1902 р. Пізніше усі зібрані твори були включені до окремого поетичного збірника Остапа Луцького «В такі хвилі» (Львів, 1906).

У той же період Остап Луцький налагодив тісний контакт з редакцією чеського літературного і науково-популярного місячника «Slovanský přehled». Редактор Адольф Черни (Adolf Černý, 1864—1952) від самого початку випуску видання (1898 р.) прихильно ставився до українського літературного процесу, тому на сторінках журналу містилися переклади творів українських письменників та українознавчі статті. Упродовж 1902 р. у цьому часописі були надруковані переклади поезій Богдана Лепкого [43], новели Василя Стефаника «Дорога» та кілька матеріалів Остапа Луцького, а саме оглядова стаття про Східну Галичину [46] та інформаційні дописи про вихід у світ поетичної збірки Лесі Українки «Відгуки» [45] і новел Ольги Кобилянської [44].

Для багатьох українських студентів зі Східної Галичини, що опинилися у столиці відродження одного із слов'янських народів, оновлена традиційна культура і безперервна самотутня модернізаційна програма щодо творення самостійної нації стали певним інтелектуальним подразником. Прага на початку ХХ ст. відзначалася різноманітними подіями та акціями: це сенсаційні літературні новинки, знакові мистецькі виставки**. Модернові течії, зокрема в

* У 1922 р. Володимир Гнатюк наважився відновити зв'язки з Остапом Луцьким. У «ЛНВ» були надруковані переклади з грецької, німецької та французької мов, зокрема поезії Анакреонта, Райнера Марії Рільке, Еміля Вергарна, Шарля Бодлера.

** Свої враження про виставку скульптури французького мистця Огюста Родена Остап Луцький виклав у публікації, вміщеній у «ЛНВ» (*Луцький О. Вистава Родена в Празі / О. Луцький // ЛНВ. — 1902. — Т. 19, кн. 1. — С. 123—125*).

літературі, справили значний вплив на Остапа Луцького і, мабуть, це дало сильний внутрішній поштовх до власної літературної творчості. Очевидно, за прикладом чеського поета Яна Махара Остап Луцький зважився створити галерею літературних пародій на відомих тогочасних письменників.

Загалом, для Остапа Луцького перебування у Празі надзвичайно плідно вплинуло на його творчі пошуки. За короткий час він не тільки продовжив навчання у Празькому університеті, а й надзвичайно активно займався громадською діяльністю та одночасно не забував посвячуватися творчому і культурному розвою. Безпосередньо цьому сприяли тісні контакти з чеським молодіжним середовищем, а також відчутний вплив мали високий загальний рівень політичної, літературної та мистецької самосвідомості і культури чеського народу.

1. *Бойко Н.* Болгарська література в році 1901 / Н. Бойко ; з чеської переклав Остап Луцький // Літературно-Науковий Вістник (далі — ЛНВ). — Львів, 1902. — Т. 19, кн. 1. — С. 95—99.
2. *в. ч.* Віча в Празі (Допись з кругів молодіжи) / *в. ч.* // Діло. — Львів, 1902. — 17 лют. (ч. 27). — С. 2.
3. *в-ч.* Допись з Праги / *в-ч.* // Діло. — 1902. — 9 лип. (ч. 141). — С. 2.
4. *в-ч.* Допись з Праги / *в-ч.* // Діло. — 1902. — 17 лип. (ч. 147). — С. 2.
5. *в-ч.* «Čas» і «Samostatnost» про галицькі страйки / *в-ч.* // Діло. — 1902. — 9 верес. (ч. 191). — С. 2.
6. *Винар Л.* Михайло Грушевський у боротьбі за український університет / Л. Винар. — Мюнхен, 1968. — 20 с.
7. *Відиц Ф.* Словінська література в р. 1902 / Ф. Відиц ; із словінської переклав Остап Луцький // ЛНВ. — 1903. — Т. 23, кн. 1. — С. 26—31.
8. Відозва // Діло. — 1902. — 12 верес. (ч. 160). — С. 2—3.
9. *Геровский Р.* Русские студенты в Праге / Р. Геровский // Галичанинъ. — Львів, 1902. — Ч. 28; *Глебовицкий Т.* Русские студенты й «украинские» надуватели / Т. Глебовицкий // Там же. — Ч. 31, 32; *Лабенский С.* Допись с Праги / С. Лабенский // Там же. — Ч. 55.
10. *Головацький І.* Иван Горбачевський. 1854—1942 : життєписно-бібліогр. нарис / І. Головацький. — Львів, 1995. — С. 21—22.
11. Діло. — 1902. — 25 лют. (ч. 34). — С. 3.
12. Діло. — 1902. — 26 квіт. (ч. 84). — С. 3; Руслан. — Львів, 1902. — 27 квіт. (ч. 85). — С. 2.
13. Діло. — 1902. — 9 лип. (ч. 141). — С. 3.
14. Діло. — 1902. — 29 лип. (ч. 157). — С. 3.

15. Діло. — 1902. — 31 лип. (ч. 159). — С. 1.
16. Діло. — 1902. — 1 серп. (ч. 160). — С. 3.
17. Діло. — 1902. — 20 серп. (ч. 175). — С. 3.
18. Листи Остапа Луцького до Володимира Гнатюка / упорядкув. і прим. Т. Романюка // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. — Львів, 1998. — Вип. 5. — С. 493—503.
19. Листи Остапа Луцького до Івана Франка і «Літературно-наукового вісника» / упорядкув. та прим. П. Ляшкевича // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. — Львів, 1995. — Т. 229 : Праці Філологічної секції. — С. 428—448.
20. Листи Остапа Луцького до Ольги Кобилянської // Остап Луцький і його сучасники: листи до О. Кобилянської й І. Франка та інші забуті сторінки / за ред. Ю. Луцького. — Нью Йорк ; Торонто, 1994. — С. 31—81.
21. *Луцький О.* Допись з Праги / О. Луцький // Діло. — 1902. — 16 трав. (ч. 98). — С. 2.
22. *Луцький О.* Допись з Праги / О. Луцький // Діло. — 1902. — 7 черв. (ч. 116). — С. 2.
23. *Луцький О.* Наша молодіж академічна в Празі / О. Луцький // Діло. — 1902. — 18 січ. (ч. 4). — С. 2; *Луцькой О.* З Праги (Перші дні побуту сецеоністів в Золотім місті) / О. Луцький // Руслан. — 1902. — 21 січ. (ч. 6). — С. 1.
24. *Луцький О.* Письмо з Праги / О. Луцький // Діло. — 1902. — 27 січ. (ч. 10/11). — С. 3.
25. *Лучук В.* Остап Луцький — перекладач чеської поезії / В. Лучук // «Молода Муза» і літературний процес кінця XIX — початку XX століття в Україні і Європі. — Львів, 1992. — С. 54—56; *Моторний В.* Невідомі та забуті переклади О. Луцького з чеської модерної поезії / В. Моторний, А. Моторний, О. Медовніков // Проблеми слов'янознавства. — Львів, 2007. — Вип. 56. — С. 293—302.
26. *Махар Я.* Наполеон / Я. Махар ; з чеської переклав Остап Луцький // ЛНВ. — 1902. — Т. 19, кн. 7. — С. 86—88.
27. Прощанє молодіжи // Діло. — 1901. — 31 груд. (13 січ. 1902 р.) (ч. 291). — С. 1.
28. [Пулюй І.]. О руський універзитет у Львові. — Львів, 1904. — С. 13.
29. Руслан. — 1902. — 24 січ. (ч. 10). — С. 4.
30. Руслан. — 1902. — 12 лют. (ч. 25). — С. 1.
31. Руслан. — 1902. — 14 лют. (ч. 26). — С. 1.
32. Руслан. — 1902. — 26 лют. (ч. 35). — С. 3—4.
33. Руслан. — 1902. — 2 берез. (ч. 39). — С. 4.
34. Руслан. — 1902. — 5 берез. (ч. 41). — С. 4.

35. Руслан. — 1902. — 25 квіт. (ч. 84). — С. 3.
36. Руслан. — 1902. — 5 черв. (ч. 115). — С. 2.
37. Руслан. — 1902. — 29 черв. (ч. 134). — С. 3.
38. Руслан. — 1902. — Ч. 238. — С. 2.
39. Sprawozdane o przychodach i wydatkach // Діло. — 1902. — 2 трав. (ч. 86). — С. 1—2.
40. *Цегельський Л.* «Молода Україна» — історичний спомин / Л. Цегельський // Календар «Провидіння». — Філядельфія, 1948. — С. 76; *Старосольський Ю.* «Молода Україна» / Ю. Старосольський // Володимир Старосольський. 1878—1942. — Нью Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1991. — С. 44—55; *Древницький Ю.* Участь Володимира Старосольського у студентському русі на початку ХХ століття / Ю. Древницький // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: Історія. — Т., 2009. — Вип. 3. — С. 42—43. Про студентську акцію, що спричинила протест і масовий вихід українських студентів із Львівського університету, писав ще один член «Молодої України» та редактор однойменного часопису Володимир Темницький (див.: *Темницький В.* Сецесія з львівського університету / В. Темницький // Січ. 1868—1908. Альманах в пам'ять 40-их роковин основання товариства «Січ» у Відні. — Львів, 1908. — С. 444—457).
41. *Цегельський Л.* «Молода Україна» — історичний спомин / Л. Цегельський // Календар «Провидіння». — Філядельфія, 1948. — С. 77; *Вітенко М.* Селянський страйк 1902 р. в Галичині та польсько-українські взаємини / М. Вітенко // Вісник Ужгородського університету. Серія історична. — Ужгород, 2004. — Вип. 13. — С. 27—34.
42. Центральний державний історичний архів України у Львові. — Ф. 309.
43. *Jesenská R.* Z nejnovější poesie maloruské. Bohdan Lepkyj / R. Jesenská // Slovánský přehled. — Praha, 1902. — S. 301—303.
44. *Luckyj O.* Kobylanska Olga. Kleinrussische Novellen / O. Luckyj // Slovánský přehled. — 1902. — S. 489.
45. *Luckyj O. L.* Ukrajinka, Vidhuky, Poezyji, Černivci 1902 / O. Luckyj // Slovánský přehled. — 1902. — S. 442.
46. *Luckyj O. Z* haličské Rusi (Podivné položení haličských Rusín) / O. Luckyj // Slovánský přehled. — 1902. — S. 475—477.
47. *Romanczuk J.* Die Ruthenen und ihre Gegner in Galizien / J. Romanczuk. — Wien, 1902. — 40 s.
48. *Romanczuk J.* Rusini a jejich odpůrci v Haliči / J. Romanczuk ; přeložil Rudolf Brož. — Praha : Komise knihkupectví Hejda a Tuček, 1902. — 32 s.
49. *Smolka S.* Die Ruthenen und ihre Gönner in Berlin / S. Smolka. — Wien, 1902.